

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**ETAPA JUDEȚEANĂ/SECTOARELOR
MUNICIPIULUI BUCUREȘTI A
OLIMPIADELOR NAȚIONALE ȘCOLARE -
2026**

PROBA SCRISĂ

**LIMBI MATERNE SLAVE
– SECȚIUNEA (3)
LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ SLOVACĂ**

Clasa a IX-a

Numele:.....
.....
Inițiala prenumelui tatălui: .....
Prenumele:.....
.....
Școala de proveniență: .....
.....
Centrul de olimpiadă: .....
Localitatea: .....
Județul: .....

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

B	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

C	COMISIA DE EVALUARE	PUNCTAJ (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	PUNCTAJ FINAL			

- **Všetky zadania sú povinné.**
- **Žiak získava 10 bodov z úradu.**
- **Celkový čas na vypracovanie 3 hodiny.**

ZADANIE I.

(35 bodov)

Pozorne si prečítajte uvedenú ukážku:

Keď nasadli na loď s rozmanitým tovarom, plavili sa proti prúdu, čoskoro zanechali dolný Egypt a prišli na miesto, kde sa Níl rozdejoval a jedno z ramien sa rozchádzalo ešte na troje. Odtiaľ už nebolo ďaleko do Káhiry. Tam museli pre nepriaznivý vietor zastať. Arab sám chodil zamyslený po brehu, zrazu však zbadal, že po piesku sa za ním ženie zver, ktorého veru dobre poznal. Začal kričať i rukami privolávať na pomoc svojich sluhov. Všetci sa ihneď rozbehli k nemu, ale prvý tam bol René. Priskočil v poslednej chvíli, keď už potvora kupca doháňala. Odrazil ju od neho, ale tým ju popudil proti sebe. Chmatla ho za nohu a nebezpečne ho poranila. A René by tam bol iste zahynul, keby neboli pribehli ostatní sluhovia, ktorí tohto nepriateľa srdnato obkľúčili a nemilosrdne zahlušili.

Tento živočích aj s mnohými inými čudесnými potvorami je obyvateľom Nílu, ale iba v noci. Cez deň sa s obľubou pohybuje na súši, smelo si vykračuje alebo sa zakráda a utajuje, keď si zháňa dajakú živú potravu. Najradšej má ľudské mäso. Keď človeka zožerie, plače vraj nad jeho kosťami — no nie azda preto, že ho zmárnil, ale že nemá ešte jedného, čo by ho mohol podobne pochovať. Liahne sa z vajca takej veľkosti, ako je husacie. Mater znáša vajcia na jedno miesto a tam na nich sedí. Keď sa tento živočích z vajca vyklúje, na počudovanie rastie cez celý svoj život, a tak často sa vyskytujú i vyše osemnásť lakťov dlhé potvory. Zver má štyri krátke nohy s dlhými pazúrmí, husté zuby sa mu pri zavretí čeľustí zasekujú do seba ako hrebene. Spodnou škraňou nikdy nehýbe a keď otvára papuľu, dvíha iba hornú. Jazyk nemá, patrí medzi nemých. V behu je vynikajúci, takže keď uteká, nik ho veru nedohoní; keď niekoho naháňa, nikto mu neunikne, ak beží rovno. Kto však pozná jeho spôsoby a vrtko kľučkuje, zachráni sa pred jeho bruchom, lebo potvora nemá v tele nijakých zhybov, a preto jej otáčanie zaberie veľa času. Ak ju obyvatelia dakedy pristihnú a chcú ju zahlušiť, prepichnú jej brucho, lebo na chrbte má takú tvrdú kožu, že sa jej nechytá a odskakuje od nej i najostrejší paloš.

Spomínaný živočích sa volá krokodíl. Ako nebezpečne vie pohryznúť, skúsil na sebe René. Hoci sa mu do lýtka zadrapol iba zvrchu, ihneď mu rana začala opucháť, a veru bol by o niekoľko hodín naisto zahynul, keby neboli na lodi vedeli chytro pripraviť účinný liek z prostriedkov, čo mali poruke. Na ranu mu priložili obväz so soľou namočenou v tuhom octe, takže onedlho splasla celá opuchlina a čoskoro mohol chodiť. Tento účinný liek je o to podivuhodnejší, že je veľmi lacný a hojivo pôsobí aj pri mnohých iných chorobách. Používa sa ako pri pohryznutí krokodíлом, tak i pri uštipnutí osou. Pomiešaný s teľacím lojom hojí vredy na hlave, pri bolestiach žíl ho priväzujeme na lopatky a často kropíme teplou vodou.

Potierame ním opuchnuté d'asná, s olejom pomiešaný dávame zasa na popáleniny. Spolu s origantom, medom a hyzopom lieči uštipnutie hadom, ba i hovädá stratia svrab, ak ich natierame týmto liekom.

Keď sa vietor utíšil, odišli z miesta, kde Reného postihlo nešťastie pri zachraňovaní jeho pána. Prekonali dobrých päť míľ plavby a dostali sa do hlavného toku Nílu, potom sa plavili ešte štyri míle a už boli v Káhire. Toto mesto — nazývané ináč aj Tostat, Alkair, Mesr — leží v strednom Egypte, ktorý kraj tamojší obyvatelia volajú Bostani. Že je Káhira naozaj veľké mesto, nasvedčovalo množstvo ulíc, ktorých malo štyriadväťtisíc.

Jozef Ignác Bajza – *René mládenca príhodi a skúsenosti*

Na základe informácií získaných z ukážky vypracujte nasledovné úlohy:

Úloha č. 1

6 bodov

Vyvod'te z textu dve charakteristiky Reného. Odôvodnite svoju odpoveď.

Úloha č. 2

2 body

Prečo René a jeho spolucestujúci museli zastat' na mieste, kde sa Níl rozdevoval?

Úloha č. 3

7 bodov

O akom zvierati je reč v tomto texte? Vypíšte z textu tri informácie o ňom.

Úloha č. 4

4 body

Ako sa človek môže zachrániť pred zvierat'om uvedeným v citovanom texte. Prečo?

Úloha č. 5

4 body

Aký liek bol použitý pri liečení Reného nohy? Pri akých ďalších dvoch neduhoch sa môže použiť tento liek?

Úloha č. 6

4 body

Ako sa podľa textu volá mesto Káhira aj inými menami a v ktorej časti Egypta leží?

Úloha č. 7

2 body

Čo svedčí o tom, že Káhira je veľké mesto?

Úloha č. 8

6 bodov

Dokážte na základe troch príkladov z textu, že román *René mlád'enca príhodi a skúseností* má didaktický charakter.

ZADANIE II.

(20 bodov)

Vypracujte nasledovné úlohy:

Úloha č. 1

4 body

Ku každému autorovi a) – d) priradte literárne dielo 1) – 5), ktoré je mu pripisované.

a	Ezop	1	Mamka Pôstková
b	Gorazd	2	Život Metoda
c	Jozef Gregor Tajovský	3	Pieseň piesní
d	Konštantín Filozof	4	Proglas
		5	Myší snem

Číslice zodpovedajúce správnym odpovediam sú:

a	b	c	d

Úloha č. 2

4 body

Označte písmenom X pravdivosť (P), respektíve nepravdivosť (N) každého výroku, vychádzajúc z informácií vzťahujúcich sa na stredovekú literatúru na území Slovenska.

Výrok	P	N
A) Staroslovienska kultúra a literatúra sa zrodila počas obdobia pôsobenia Konštantína, Metoda a ich žiakov na území Veľkej Moravy.		
B) Konštantín je považovaný za tvorca prvého slovenského písma – cyriliky, ktorá je inšpirovaná malou gréckou abecedou.		
C) Staroslovienčina je považovaná za prvý kultúrny a liturgický slovanský jazyk, ktorý bol vytvorený Konštantínom na základe južnoslovanského macedónskeho nárečia.		
D) Stredoveká literatúra na území Slovenska sa nedelí na obdobie staroslovienske a obdobie latinskej literárnej kultúry.		

Úloha č. 3

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Slávnostná lyrická báseň alebo pieseň s vysokým, patetickým štýlom, ktorá oslavuje vznešenú (najmä duchovnú) ideu – Božie Slovo, vieru, pravdu či právo národa – a často využíva apostrofu, anaforu a gradáciu, sa nazýva:

- A)** bájka
- B)** hymnus
- C)** podobenstvo
- D)** legenda

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 4

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Pre exemplum ako žáner stredovekej literatúry nie je charakteristické:

- A) Exemplum bolo využívané ako vysvetlenie/ilustrácia počas kázne.
- B) Exemplum bolo šírené ústnym podaním alebo odpisovaním kázní.
- C) Exemplum slúžilo aj na odľahčenie teoreticky náročného textu.
- D) Exemplum v spoločnosti plnilo funkciu súčasných románov.

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 5

4 body

Ku každému umeleckému prostriedku a) – d) priradíte príklad 1) – 5), ktorý mu zodpovedá.

a	prírovnanie	1	„Prikývla a mne rástly krídla.“
b	epiteton	2	„Už plamenček malý – už len blysk slabušký.“
c	metafora	3	„Srdce mi poskočilo ani poštekléný kôň.“
d	personifikácia	4	„Mladé bučky šepotaly krásnu modlitbu.“
		5	„Jeho strieborný pohľad mal čarodejnú moc.“

Číslice zodpovedajúce správnym odpovediam sú:

a	b	c	d

Úloha č. 6

1 bod

Vyberte jednu z uvedených možností.

Stredoveká literatúra na území Slovenska, konkrétne obdobie latinskej literárnej kultúry, je známe aj ako uhorské literárne dedičstvo a siaha do:

- A) 10. – 11. storočia nášho letopočtu
- B) 16. – 17. storočia nášho letopočtu
- C) 11. – 16. storočia nášho letopočtu
- D) 11. – 15. storočia nášho letopočtu

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 7

2 body

Vyberte jednu z uvedených možností.

Legendy majú mnoho rétorických znakov, pretože:

- A)** boli určené na opis dejín doby
- B)** boli určené na stručný historický záznam
- C)** boli určené na prednes pred publikom
- D)** boli určené na právny záznam viery

Písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi je:

Úloha č. 8

3 body

Doplňte ku každej definícii správny žáner.

- A)** Krátky prozaický epický žáner, ktorý zvyčajne rozvíja jednu jednoduchú udalosť, vystupuje v ňom jedna až dve hlavné postavy a dej sa odohráva v krátkom časovom úseku, sa nazýva:

**Miesto pre správnu
odpoveď:**

- B)** Starobylý krátky neveršovaný alebo veršovaný žáner, ktorý vyslovuje mravné poučenie a vysmieva sa zlu, sa nazýva:

**Miesto pre správnu
odpoveď:**

- C)** Rozsiahly epický prozaický žáner s viacvrstvovým dejom, viacerými postavami a líniami, zachytáva dlhší časový úsek života, spoločenské súvislosti i psychológiu hrdinov, sa nazýva:

**Miesto pre správnu
odpoveď:**

ZADANIE III.

(35 bodov)

Pozorne si prečítajte uvedenú ukážku:

„Cyrilo-metodskú tradíciu si každoročne pripomíname 5. júla sviatkom svätých Cyrila a Metoda. Pápež Ján Pavol II. vyhlásil v roku 1980 solúnskych bratov za spolupatrónov Európy. Hlavným prínosom týchto svätcov bolo vytvorenie prvého spisovného slovanského jazyka, pomocou ktorého šírili nielen zrozumiteľné kresťanstvo, ale aj kultúru a vzdelanie.“

(Zdroj: <https://www.rtvsk.sk/najvacsi-slovak/top-10/cyril-a-metod>)

[...] Príchod solúnskych bratov sa datuje na leto roku 863. [...] Na území dnešného Slovenska bolo kresťanské učenie rozšírené už pred príchodom Konštantína (Cyrila) a Metoda. Kresťanstvo do tejto oblasti preniklo v období Rímskej ríše, čo dokazujú viaceré archeologické nálezy, napríklad z Bratislavy-Rusoviec alebo odkrytie ranokresťanskej kaplnky na Devíne pochádzajúcej zo štvrtého storočia.

Kresťanstvo začalo ešte výraznejšie prenikať medzi Slovanov žijúcich na území dnešného Slovenska v prvej tretine deviateho storočia. Dokazuje to napríklad kostol v Nitre vysvätený v roku 828 salzburským biskupom Adalrámom.

(Zdroj: <https://www.teraz.sk/slovensko/od-prichodu-vierozvestcov-cyrila-a-meto/478175-clanok.html>)

Na základe informácií získaných z ukážky a z literárneho diela vypracujte danú úlohu:

V rozsahu 2 – 3 strán predstavte legendu s názvom *Život Metoda*, ktorá je súčasťou Moravsko-panónskych legiend.

Pri vypracovaní eseje uplatňujte esejistický štýl a majte na zreteli poradie nižšie uvedených pomocných bodov. Každý z uvedených bodov, v rámci eseje, spracujte v novom odseku. Odseky číslujte v poradí daných bodov (napr. a. 1.). Striktne sa pridŕžiavajte nižšie uvedených bodov.

a. Obsahová stránka textu

25 bodov

1. Zaradíte legendu *Život Metoda* do kontextu literárneho obdobia.
2. Stručne uveďte kompozíciu legendy *Život Metoda*.
3. Predstavte hlavné biografické témy legendy: rodina, výnimočnosť, príchod do kláštora, pozvanie od Rastislava, príchod a pôsobenie na Veľkej Morave, pomoc Konštantínovi, smrť Metoda.
4. Vysvetlite, prečo v legende *Život Metoda* chýba motív mučeníctva a prehnanej askézy.
5. Napíšte vlastný názor na dané dielo.

b. Formálna a štylistická stránka textu (tvorivé spracovanie – 1 bod; nadväznosť a logický sled informácií – 4 body; členenie textu na úvod, jadro a záver – 1 bod; vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod; dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 3 body)

10 bodov

